
**VKP(b):n KESKUSKOMITEAN
NELJÄS NEUVOTTELUKOKOUS
KANSALLISTEN TASAVALTOJEN
JA ALUEIDEN VASTUUNALAISTEN
TYÖNTEKIJÄIN KANSSA⁷⁵**

kesäkuun 9—12 pnä 1923

*VKP:n Keskuskomitean neljäs neuvottelukokous
kansallisten tasavaltojen ja alueiden
vastuunalaisten työntekijöiden kanssa.
Pikakirjoituspöytäkirja. M., 1923*

---

1. KESKUSKOMITEAN POLITBYROON HYVÄKSYMÄ OHJELMALUONNOS KANSALLISUUSKYSYMYKSESTÄ IV NEUVOTTELUKOKOUKSELLE⁷⁶

PUOLUETYÖN YLEINEN LINJA KANSALLISUUSKYSYMYKSESSÄ

Puoluetyön linja kansallisuuskysymyksessä puolueen XII edustajakokouksen kannasta poikkeamisia vastaan käytävän taistelun mielessä tulee määritellä tämän edustajakokouksen kansallisuuskysymyksestä hyväksymän päätöslauselman vastaavilla kohdilla, nimenomaan: päätöslauselman ensimmäisen osan 7. kohdalla ja toisen osan 1., 2. ja 3. kohdalla.

Puolueen yhtenä perustehtävänä on kasvattaa ja kehittää paikallisen väestön proletaarisista ja puoli-proletaarisista aineksista kansallisten tasavaltojen ja alueiden nuoria kommunistisia järjestöjä, auttaa kaikin keinoin näitä järjestöjä pääsemään jaloilleen, saamaan todella kommunistisen kasvatuksen, liittämään lujasti yhteen aluksi vaikka vähälukuisetkin, mutta todella internationalistiset kommunistiset kaaderit. Tasavalloissa ja alueilla tulee Neuvostovalta olemaan luja vasta silloin, kun siellä lujittuvat todella vankat kommunistiset järjestöt.

Mutta kommunistien itsensä on tasavalloissa ja alueilla muistettava, että jo väestön toisenlaisen yhteiskunnallisen kokoonpanon vuoksi heillä vallitsevat olosuhteet eroavat suuresti Tasavaltojen Liiton teollisuuskeskuksissa vallitsevista olosuhteista ja että sen vuoksi reunamaissa on sovelletettava usein toisenlaisia työmenetelmiä. Esimerkiksi pyrkiessämme voittamaan puolellemme paikallisen väestön työtätekevien joukkojen kannatuksen on siellä suuremmassa määrin kuin keskusalueilla autettava aineksia, jotka ovat demokraattis-vallankumouksellisia tai vaikkapa vain lojaalisiakin Neuvostovallan suhteen. Paikallisen intelligenssin merkitys tasavalloissa ja alueilla on monessa suhteessa toinen kuin intelligenssin merkitys Tasavaltojen Liiton keskusalueilla. Reunamaat ovat niin köyhiä paikallisista intelligenttityöntekijöistä, että jokainen heistä on saatava kaikin voimin vedetyksi Neuvostovallan puolelle.

Kommunistin on reunamaissa muistettava: minä olen kommunisti, ja siksi minun, toimiessani määrätyn ympäristön mukaisesti, on tehtävä myönnytyksiä niille paikallisille kansallisille aineksille, jotka haluavat ja voivat työskennellä lojaalisesti neuvostojärjestelmän puitteissa. Tämä ei tee mahdottomaksi, vaan edellyttää järjestelmällistä aatteellista taistelua marxilaisuuden periaatteiden puolesta ja todellisen internationalismin puolesta natsionalismiin poikkeamaa vastaan. Vain tällä tavalla voidaan menestyksellisesti voittaa paikallinen natsionalismi ja saada paikallisen väestön laajat kerrokset Neuvostovallan puolelle.

**LIITON TOIMEENPANEVAN KESKUSKOMITEAN TOISEN
KAMARIN PERUSTAMISEEN JA TASAVALTOJEN LIITON
KANSANKOMISSARIAATTIEN JÄRJESTÄMISEEN
LIITTYVIÄ KYSYMYKSIÄ**

Toistaiseksi epätäydellisten tietojen perusteella tällaisia kysymyksiä on seitsemän:

a) **Toisen kamarin kokoonpanosta.** Tämän kamarin tulee muodostua autonomisten ja riippumattomien tasavaltojen edustajista (neljä tai useampi jokaisesta) ja kansallisten alueiden edustajista (riittää yksi kustakin). Toivottavaa on asian sellainen järjestäminen, etteivät ensimmäisen kamarin jäsenet yleensä puhuen olisi samaan aikaan toisen kamarin jäseniä. Tasavaltojen ja alueiden edustajat tulee vahvistaa Tasavaltojen Liiton Neuvostojen edustajakokouksessa. Ensimmäistä kamaria nimitettäköön Liittoneuvostoksi, toista — Kansallisuuksien Neuvostoksi.

b) **Toisen kamarin oikeuksista ensimmäiseen kamariin verrattuna.** Pitäisi säätää ensimmäisen ja toisen kamarin oikeuksien yhdenvertaisuus säilyttäen kummallekin lainsäädännöllinen aloiteoikeus ja noudattaen ehtoja, joiden vallitessa ainoatakaan ensimmäisen tai toisen kamarin käsiteltäväksi esitettyä lakiehdotusta ei voida tehdä laiksi ilman molempien kamarien suostumusta, jotka äänestävät erikseen. Kiistakysymykset ratkaistaan siten, että ne annetaan kummankin kamarin sovintolautakuntaan, ja siinä tapauksessa, että sopimusta ei saada aikaan, äänestetään niistä uudestaan molempien kamarien yhteisessä istunnossa; jos täten korjattu kiistanalainen lakiehdotus ei saa kummankin kamarin äänten enemmistöä, niin kysymys asetetaan Tasavaltojen Liiton Neuvostojen yli-

määräisen tai sääntömääräisen edustajakokouksen ratkaistavaksi.

c) **Toisen kamarin toimivallasta.** Toisen (samoin kuin ensimmäisenkin) kamarin toimialaan kuuluvat Neuvostoliiton Perustuslain ensimmäisessä kohdassa säädetyt kysymykset. Liiton Toimeenpanevan Keskuskomitean Puhemiehistön ja Liiton Kansankomissaarien Neuvoston lainsäädäntötehtävät jäävät voimaan.

d) **Tasavaltojen Liiton Toimeenpanevan Keskuskomitean Puhemiehistöstä.** Toimeenpanevilla Keskuskomitealla tulee olla yksi Puhemiehistö. Sen valitsevat Toimeenpanevan Keskuskomitean molemmat kamarit turvaten tietenkin kansallisuuksien, ainakin suurimpien kansallisuuksien, edustuksen. Ukrainalaisten esitys muodostaa Liiton Toimeenpanevan Keskuskomitean yhden Puhemiehistön tilalle Toimeenpanevan Keskuskomitean kahta kamaria vastaavasti kaksi puhemiehistöä lainsäädäntötehtävineen ei ole tarkoituksenmukainen. Puhemiehistö on Liiton ylin valta, joka toimii vakituisesti ja keskeytyksittä sessiasta toiseen. Kahden puhemiehistön muodostaminen lainsäädäntötehtävineen on ylimmän vallan kahtiajakamista, mikä luo kiertämättä suuria vaikeuksia työssä. Kamareilla tulee olla omat puhemiehistönsä, joilla ei kuitenkaan ole lainsäädäntötehtäviä.

e) **Yhdistettyjen komissariaattien lukumäärästä.** Keskuskomitean edellisten täysistuntojen päätösten mukaan **yhdistettyjä** komissariaatteja tulee olla viisi (Ulkoasiain, Ulkomaankaupan, Sota-asiain, Liikenneasiain sekä Postiasiain kansankomissariaatti), **direktiivisiä** komissariaatteja on myöskin oltava viisi (Finanssi-asiain kansankomissariaatti, Korkein Kansantalousel-

vosto, Elintarvikeasiain kansankomissariaatti, Työasiain kansankomissariaatti ja Työläis-talonpoikaisinspektio), muut komissariaatit ovat täysin autonomisia. Ukrainalaiset ehdottavat, että Ulkoasiain ja Ulkomaankaupan kansankomissariaatit siirrettäisiin yhdistettyjen luokasta direktiivisten luokkaan, s.o. että nämä komissariaatit jätettäisiin tasavaltoihin rinnan Liiton Ulkoasiain ja Ulkomaankaupan kansankomissariaattien kanssa alistaen ne viimeksimainittujen direktiiveille. Tätä ehdotusta ei voida hyväksyä, jos otetaan huomioon, että me todella muodostamme yhden Liittovaltion, joka voi esiintyä ulkomaisten suhteen yhdistettynä kokonaisuutena. Samaa tulee sanoa toimilupasopimuksista, joiden solmiminen täytyy keskittää Tasavaltojen Liitolle.

f) **Tasavaltojen Liiton kansankomissariaattien rakenteesta.** Pitäisi laajentaa näiden kansankomissariaattien kollegioiden jäsenistöä ottamalla niihin suurimpien ja tärkeimpien kansallisuuksien edustajia.

g) **Tasavaltojen budjettioikeuksista.** Pitäisi laajentaa tasavaltojen itsenäisyyttä budjetin alalla sen tasavalloille myönnetyn osan puitteissa, jonka suuruus tulee määritellä erikseen.

TOIMENPITEET PAIKALLISEN VÄESTÖN TYÖTÄTEKEVIEN AINESTEN SAAMISEKSI MUKAAN PUOLUE- JA NEUVOSTORAKENNUSTYÖHÖN

Epätäydellisten tietojen perusteella voitaisiin jo nyt ehdottaa neljä toimenpidettä:

a) Valtio- ja puolue-elinten puhdistaminen natsionalistisista aineksista (tarkoitetaan etupäässä suur-

venäläisiä sekä myöskin venäläisvastaisia ja muita natsionalisteja). Puhdistus täytyy toimittaa varovasti, tarkistettujen tietojen perusteella ja puolueen Keskuskomitean valvonnan alaisena.

b) Järjestelmällinen ja herkeämätön työ valtio- ja puoluelaitosten tekemiseksi tasavalloissa ja alueilla kansallisiksi siinä mielessä, että asioiden hoidossa otetaan vähitellen käytäntöön paikallinen kieli ja vastuunalaiset työntekijät veloitetaan oppimaan paikallinen kieli.

c) Paikallisen sivistyneistön enemmän tai vähemmän lojaalisten ainesten valinta ja saaminen mukaan neuvostovirastoihin meidän vastuunalaisten työntekijäimme työskennellessä samanaikaisesti tasavalloissa ja alueilla neuvosto- ja puolue työntekijäin kaaderien kasvattamiseksi puolueen jäsenistä.

d) Puolueeseen kuulumattomien työläisten ja talonpoikien konferenssien järjestäminen, joissa kansankomissaarit ja yleensä puolueen vastuunalaiset työntekijät tekevät selostuksia Neuvostovallan tärkeimmistä toimenpiteistä.

TOIMENPITEET PAIKALLISEN VÄESTÖN KULTTUURITASON KOHOTTAMISEKSI

On välttämätöntä esimerkiksi:

a) klubien (ei puolueen) ja muiden paikallisella kielellä toimivien valistuslaitosten järjestäminen;

b) paikallisella kielellä toimivien kaikenasteisten oppilaitosten verkoston laajentaminen;

c) paikallista syntyperää olevien enemmän tai vähemmän lojaalisten kansakoulunopettajain saaminen mukaan koulutyöhön;

- d) yhdistysverkoston perustaminen luku- ja kirjoitustaidon levittämiseksi paikallisilla kielillä;
 e) kustannustoiminnan järjestäminen.

**TALOUDELLINEN RAKENNUSTYÖ KANSALLISISSA
 TASAVALLOISSA JA ALUEILLA KANSALLISTEN JA
 ELINOLOJEN ERIKOISUUKSIEN NÄKÖKANNALTA**

On välttämätöntä esimerkiksi:

- a) siirtolaisuuden säännösteleminen, ja siellä, missä on tarpeen — sen lopettaminen;
 b) paikallisen työtätekevän väestön mahdollisimman täydellinen turvaaminen maalla valtion maista;
 c) halpa maatalouslaina paikalliselle väestölle;
 d) töiden jouduttaminen keinoitekoisen kastelun laitteiden rakentamiseksi;
 e) kaikenlaisen avun antaminen osuuskunnille, muun muassa tuotanto-osuuskunnille (käsityöläisten saamiseksi niihin);
 f) tehtaiden siirtäminen sellaisiin tasavaltoihin, joissa on runsaasti tarpeellisia raaka-aineita;
 g) käsityöläis- ja teknillisten koulujen perustaminen paikallista väestöä varten;
 h) maatalouskurssien järjestäminen paikallista väestöä varten.

**KÄYTÄNNÖLLISISTÄ TOIMENPITEISTÄ KANSALLISTEN
 SOTAJOUKKO-OSASTOJEN MUODOSTAMISEKSI**

Tasavalloissa ja alueilla täytyy ryhtyä nyt heti perustamaan sotakouluja, jotta voitaisiin määrättyssä ajassa kouluttaa paikallisesta väestä päällikkökunta, joka voisi sitten olla ydinryhmänä kansallisten sotajoukko-osastojen muodostamisessa. Ymmärrettävää

on, että tällöin on riittävässä määrässä turvattava kansallisten joukko-osastojen ja erikoisesti päällikkökunnan puolue- ja yhteiskunnallinen kokoonpano. Siellä, missä on olemassa paikallisen väestön vanhoja sotilaskaadereita (Tataria, osittain Bashkiiria), voitaisiin nyt heti järjestää kansallisia miliisirykmenttejä. Gruusiassa, Armeniassa ja Azerbaidzhanissa tietääkseni jo on yksi divisioona kussakin. Ukrainassa ja Bielo-Venäjäällä voitaisiin nyt heti muodostaa kummassakin (erikoisesti Ukrainassa) yksi miliisidivisioona.

Kansallisten sotajoukko-osastojen muodostamisen kysymyksellä on ensiarvoinen merkitys Turkin, Afganistanin, Puolan y.m. mahdollisilta hyökkäyksiltä puolustautumisen mielessä sekä siinä mielessä, että Tasavaltojen Liitto joutuu mahdollisesti pakoitetuksi esiintymään naapurivaltioita vastaan. Kansallisten sotajoukko-osastojen merkitys Tasavaltojen Liiton sisäisen aseman kannalta ei kaipaakaan todistelua. On luultavaa, että tämän yhteydessä meidän täytyy lisätä armeijamme mieslukua noin 20—25 tuhannella miehellä.

PUOLUEVALISTUSTYÖN JÄRJESTÄMINEN

On välttämätöntä esimerkiksi:

a) perustaa äidinkielellä toimivia poliittisen tiedon kouluja;

b) järjestää marxilaisen kirjallisuuden julkaiseminen äidinkielellä;

c) omata hyvin järjestetty äidinkielen lehdistö;

d) laajentaa Idän kansojen yliopiston toimintaa keskuksessa ja paikkakunnilla ja turvata tämä yliopisto aineellisesti;

e) perustaa Idän kansojen yliopiston yhteyteen puolueen väittelyklubi ja järjestää Moskovassa asuvien Keskuskomitean jäsenten osallistuminen sen toimintaan;

f) voimistaa työtä nuorisoliitossa ja naisten keskuudessa tasavalloissa ja alueilla.

**PUOLUE- JA NEUVOSTOTYÖNTEKIJÄIN VALINTA
XII EDUSTAJAKOKOUKSEN KANSALLISUUSKYSYMYKSESTÄ
HYVÄKSYMÄN PÄÄTÖSLAUSELMAN KÄYTÄNNÖSSÄ
TOTEUTTAMISEN KANNALTA KATSOEN**

On saatava Keskuskomitean luettelointi- ja sijoitteluosastoon, agitatio- ja propagandaosastoon, organisaatio-osastoon, naistyöosastoon ja instruktöörikoneistoon määrätty määrä kansallisia työntekijöitä (kaksi tai kolme kuhunkin), jotta heidän avullaan voitaisiin helpottaa Keskuskomitean juoksevaa puolue- ja neuvostotyöntekijäin sijoittelu tasavaltoihin ja alueille VKP:n XII edustajakokouksen kansallisuuskysymyksessä ottaman linjan turvaamisen hengessä.

2. OIKEISTOLAISISTA JA „VASEMMISTOLAISISTA“ KANSALLISISSA TASAVALLOISSA JA ALUEILLA

*Puhe neuvottelukokouksen päiväjärjestyksen
ensimmäisestä kohdasta: „Sultan-Galijeivin asia“
kesäkuun 10 pnä*

Minä otin puheenvuoron tehdäkseni eräitä huomauksia täällä esiintyneiden tovereiden puheiden johdosta. Mitä tulee sen kysymyksen periaatteelliseen puoleen, jota on kosketeltu Sultan-Galijeivin asian yhteydessä, niin yritän valaista sitä selostuksessani päiväjärjestyksen toisesta kohdasta.

Ennen kaikkea itse neuvottelukokousta koskevasta kysymyksestä. Joku täällä sanoi (en muista, kuka nimenomaan), että tämä neuvottelukokous on epätavallinen ilmiö. Se ei ole totta. Tällaiset neuvottelut eivät ole mitään uutta meidän puolueellemme. Tämä neuvottelukokous on järjestyksessään neljäs Neuvostovallan olemassaolon aikana. Vuoden 1919 alkuun mennessä oli kolme neuvottelukokousta. Silloin tilanne salli meidän järjestää tällaisia neuvottelukokouksia. Myöhemmin, vuoden 1919 jälkeen, vuosina 1920—1921, jolloin keskitimme kaiken toimintamme kansalaissotaan, meillä ei ollut aikaa tämänluontoisiin neuvottelukokouksiin. Ja vasta nyt, sen jälkeen kun olemme suoriutuneet kansalaissodasta ja työmme on lähtenyt kulkemaan syvyysuuntaan taloudellisen rakennustyön

linjaa, sen jälkeen, kun itse puolueytyökin on käynyt konkreettisemmaksi, erikoisesti kansallisilla alueilla ja tasavalloissa,—me olemme saaneet uudelleen mahdollisuuden järjestää tämänluontoisia neuvottelukokouksia. Ajattelen, että Keskuskomitea tulee usein turvautumaan tähän keinoon luodakseen täydellisen keskinäisen ymmärtämyksen toisaalta politiikkaa paikkakunnilla toteuttavien ja toisaalta tätä politiikkaa luovien henkilöiden välillä. Ajattelen, että tällaisia neuvottelukokouksia ei pidä järjestää ainoastaan kaikkien tasavaltojen ja alueiden edustajista, vaan myöskin eri alueilla ja tasavalloissa vielä konkreettisempien päätösten muokkaamiseksi. Vain tällainen kysymyksen asettaminen voi tyydyttää sekä Keskuskomiteaa että työntekijöitä paikkakunnilla.

Minä kuuntelin eräitä tovereita, jotka puhuivat siitä, kuinka minä olin varoittanut Sultan-Galijevia saatuaani tilaisuuden tutustua hänen ensimmäiseen konspiratiiviseen kirjeeseensä, jonka hän oli kirjoittanut muistaakseni Adigamovin osoitteella, joka jostain syystä vaikenee eikä puhu, vaikka juuri hänen pitäisi puhua ensimmäisenä ja toisia enemmän. Nämä toverit moittivat minua siitä, että olin puolustanut Sultan-Galijevia liikaa. Niin, minä todellakin puolustin häntä viimeiseen mahdollisuuteen asti ja katsoin ja katson edelleenkin sen velvollisuudekseni. Mutta minä puolustin häntä määrättyyn rajaan asti. Ja kun Sultan-Galijev ylitti tämän rajan, niin minä käännyin hänestä pois. Hänen ensimmäinen konspiratiivinen kirjeensä osoittaa, että hän, Sultan-Galijev, tekee jo eroa puolueesta, sillä hänen kirjeensä sävy on melkein valkokaartilainen, sillä hän kirjoittaa Keskuskomitean

jäsenistä siten kuin voidaan kirjoittaa vain vihollisista. Kohtasin hänet sattumalta Politbyroossa, jossa hän puolusti Tatarian tasavallan vaatimusta Maanviljelysasiain kansankomissariaatin linjalla. Varoitin häntä silloin heti antamalla hänelle kirjelappusen, jossa nimittäin hänen konspiratiivista kirjettään puoluevastaiseksi, syytin häntä validovilaistyyppisen järjestön muodostamisesta ja sanoin hänelle, että ellei hän lopeta illegaalista puoluevastaista toimintaansa, niin hänen käy huonosti ja minun puoleltani hän ei saa minäkäänlaista kannatusta. Hän vastasi minulle hyvin hämillään, että minut on johdettu harhaan, että hän todellakin kirjoitti Adigamoville, mutta ei sitä, vaan jotain muuta, että hän on jäänyt samanlaiseksi puoluemieheksi kuin on ollutkin ja antaa kunniasanansa siitä, että tulee edelleenkin olemaan puolueen kannalla. Siitä huolimatta hän lähetti viikon kuluttua toisen konspiratiivisen kirjeen, jossa velvoittaa Adigamovin ottamaan yhteyden basmatsheihin ja heidän päämieheensä Validoviin ja „polttamaan“ kirjeen. Näinollen tuloksena oli kataluus, tuloksena oli petos, joka pakoitti minut katkaisemaan kaikki välini Sultan-Galijevin kanssa. Siitä hetkestä alkaen pidän Sultan-Galijevia puolueen ulkopuolella, Neuvostojen ulkopuolella olevana henkilönä, ja huolimatta siitä, että hän yritti monta kertaa päästä luokseni „keskustelemaan“, minä katsoin mahdottomaksi puhua hänen kanssaan. „Vasemmistolaiset“ toverit moittivat minua jo vuoden 1919 alussa, että minä tuen Sultan-Galijevia, varjelen häntä puoluetta varten ja säälin häntä toivossa, että hän lakkaa olemasta natsionalisti ja tulee marxilaiseksi. Minä todellakin katsoin velvollisuudekseni tukea

häntä toistaiseksi. Itäisissä tasavalloissa ja alueilla on niin vähän sivistyneistöä, ajattelevia miehiä ja yleensä kirjantaitoisia ihmisiä, että heidät voidaan sormin laskea,—kuinka näinollen voitaisiin olla pitämättä heitä arvossa? Olisi rikollista olla ryhtymättä kaikkiin toimenpiteisiin Idästä kotoisin olevien tarpeellisten ihmisten varjelemiseksi rappeutumiselta ja heidän säilyttämiseksi puolueelle. Mutta kaikella on rajansa. Ja tänä rajana oli se hetki, jolloin Sultan-Galijev siirtyi kommunistien leiristä basmatshien leiriin. Siitä hetkestä lähtien hän on ollut kuollut puolueelle. Juuri sen vuoksi Turkin lähettiläs osoittautui hänelle otollisemmaksi kuin puolueemme Keskuskomitea.

Samanlaisen moitteen minä kuulin Shamigulovilta, että vastoin hänen vaatimustaan tehdä yhdellä iskulla loppu Validovista minä puolustin Validovia pyrkien säilyttämään hänet puolueelle. Minä todellakin puolustin häntä toivossa, että Validov voi parantua. Ovathan parannuksen tehneet pahemminkin langenneet ihmiset, sen me tiedämme poliittisten puolueiden historiasta. Minä ajattelin, että Shamigulov ratkaisee kysymyksen liian yksinkertaisesti. En seurannut hänen neuvoaan. Totta kyllä, Shamigulovin ennustus kävi toteen vuoden kuluttua, Validov ei parantunut, vaan meni basmatshien luo. Mutta puolue kuitenkin voitti siitä, että me pitkitimme vuodella Validovin poistumista puolueesta. Olen varma siitä, että jos me olisimme heittäneet Validovin yli laidan vuonna 1918, niin sellaiset toverit kuin Murtazin, Adigamov, Halikov ja muut eivät olisi silloin jääneet meidän riveihimme. (Ääni: „Halikov olisi jäänyt“.) Ehkä Halikov ei olisikaan poistunut, mutta kokonainen ryhmä riveis-

sämme työskenteleviä tovereita olisi poistunut Validovin mukana. Tämän me saavutimme kärsivällisyydellämme ja harkitsevaisuudellamme.

Minä kuuntelin Ryskulovia, ja minun on sanottava, että hänen puheensa ei ollut aivan vilpiton, se oli puolittain diplomaattinen (ääni: „Oikein“), ja yleensä hänen puheensa tekee raskaan vaikutuksen. Odotin häneltä suurempaa selvyyttä ja vilpittömyyttä. Puhuipa Ryskulov mitä hyvänsä, niin on selvää, että hänellä on kotonaan Sultan-Galijevin kaksi konspiraatiivista kirjettä, joita hän ei ole näyttänyt kenellekään, on selvää, että hän oli aatteellisesti yhteydessä Sultan-Galijevin kanssa. Se on aivan pikkuasia, että Ryskulov kieltää osallisuutensa Sultan-Galijevin asian kriminaaliseen puoleen vakuuttaen, ettei hän ole yhteydessä Sultan-Galijeviin linjalla, joka johtaa basmatshilaisuuteen. Neuvottelukokouksessa ei ole kysymys siitä. Kysymys on aatteellisesta, ideologisesta yhteydestä sultan-galijevilaisuuteen. Ja että Ryskulovilla oli Sultan-Galijeviin sellainen yhteys, se on selvää, toverit, sitä ei voi kieltää Ryskulov itseään. Mutta eikö ole tullut jo aika, että hän täällä, tältä puhujalavalta puhuen vihdoinkin tekisi päättäväisesti ja ilman varauksia eron sultan-galijevilaisuudesta? Tässä mielessä Ryskulovin puhe oli puolittain diplomaattinen ja epätydyttävä.

Enbajev piti myöskin diplomaattisen ja vilpillisen puheen. Eikö se ole tosiasia, että Enbajev ja ryhmä tatarialaisia työntekijöitä, joita minä pidän mainioina käytännönmiehinä huolimatta heidän aatteellisesta häilyväisyydestään, että he kääntyivät Sultan-Galijevin vangitsemisen jälkeen Keskuskomitean puoleen

vaatien hänen viipymätöntä vapauttamistaan ja men-
nen täydellisesti takuuseen Sultan-Galijevista ja vih-
jailivat, että Sultan-Galijevilta otetut asiakirjat eivät
ole oikeita? Eikö tämä ole totta? Mutta mitä kuitenkin
kävi ilmi tutkimusten yhteydessä? Kävi ilmi, että
kaikki asiakirjat olivat alkuperäisiä. Niiden alkuperäis-
syyden tunnusti Sultan-Galijev itse ja ilmoitti samalla
synneistään enemmän kuin asiakirjoissa on sanottu,
tunnusti syyllisyytensä loppuun asti ja katui. Eikö
ole selvää, että kaiken tämän jälkeen Enbajevin olisi
pitänyt päättäväisesti ja kerta kaikkiaan tunnustaa
virheensä ja katkaista välinsä Sultan-Galijevin kanssa?
Sitä Enbajev ei kuitenkaan tehnyt. Hän käytti hyväk-
seen tilaisuutta tehdäkseen pilkkaa „vasemmistolai-
sista“, mutta nähtävästi arvellen, että diplomatia
pelastaa, hän ei halunnut katkaista päättäväisesti ja
kommunistin tavoin välejä sultan-galijevilaisuuden
kanssa, erota siitä kuilusta, johon Sultan-Galijev oli
joutunut.

Firdevsin puhe oli alusta loppuun asti pelkkää
diplomatiaa. Kuka ketä aatteellisesti johti: Sultan-
Galijevko Firdevsiä vaiko Firdevs Sultan-Galijevia —
sen kysymyksen jätän avoimeksi. Ajattelen kuitenkin,
että pikemminkin Firdevs johti aatteellisesti Sultan-
Galijevia kuin päinvastoin. Sultan-Galijevin teoreet-
tisissa harjoitteluissa minä en näe mitään erikoisen
sallimatonta. Jos Sultan-Galijevilla asia olisi rajoittu-
nut panturkkilaisuuden ja panislamismien ideologiaan,
niin se olisi ollut pienempi vahinko, sanoisin, että
tämä ideologia, huolimatta sen kieltämisestä puo-
lueemme X edustajakokouksen hyväksymässä kansal-
lisuuskysymystä koskevassa päätöslauselmassa, voidaan

katsoa siedettäväksi ja voidaan rajoittaa sen arvo-
telemiseen puolueemme riveissä. Mutta kun ideologistet
harjoittelut päättyvät toimintaan yhteyden ottami-
seksi basmatshien johtomiesten, Validovin y.m. kanssa,
niin silloin ei voida mitenkään puolustella basmatshi-
laista käytäntöä viattomalla ideologialla, kuten Firdevs
yrittää tehdä. Sultan-Galijevin toiminnan sellaisella
puolustelemisella te ette voi johtaa ketään harhaan.
Siten voitaisiin löytää puolusteluja myös imperialis-
mille ja tsarismille, sillä niillä on myöskin oma, toi-
sinaan verrattain viattomalta näyttävä ideologiansa.
Niin ei saa päätellä. Te ette ole täällä tuomioistuimen
edessä, vaan vastuunalaisten työntekijäin neuvottelu-
kokouksessa, jotka vaativat teiltä suoruutta ja vilpit-
tömyyttä eikä diplomatiaa.

Minun mielestäni Hodzhanov puhui hyvin. Huo-
nosti ei puhunut myöskään Ikramov. Mutta minun
on mainittava eräästä kohdasta näiden tovereiden
puheissa, kohdasta, joka panee ajattelemaan. He kum-
pikin sanoivat, että nykyisen Turkestanin ja tsaarin-
aikaisen Turkestanin välillä ei ole minkäänlaista eroa,
että vain kyltti on muuttunut, että Turkestan on
jäänyt entiseksi, sellaiseksi kuin se oli tsaarin aikana.
Toverit, jos tämä ei ole sanontahairahdus, jos tämä
on harkittua puhetta ja jos se on sanottu täysin tie-
toisena siitä, mitä pitää sanoa, niin siinä tapauksessa
basmatshit ovat oikeassa ja me olemme väärässä. Jos
Turkestan on todellakin siirtomaa, kuten tsaarinvallan
aikana, niin silloin basmatshit ovat oikeassa, silloin
meidän ei pidä tuomita Sultan-Galijevia, vaan hänen
pitää tuomita meitä ihmisinä, jotka sallimme Neuvos-
tovallan puitteissa siirtomaiden olemassaolon. Jos se

on totta, niin en ymmärrä, miksi te itse ette ole siirtyneet basmatshilaisuuteen? Ilmeistä on, että Hodzhanov ja Ikramov eivät olleet harkinneet puheensa tätä kohtaa, sillä he eivät voi olla tietämättä sitä, että nykyinen Neuvosto-Turkestan eroaa perinpohjaisesti tsaarinaikaisesta Turkestanista. Halusin panna merkille tämän hämärän kohdan näiden tovereiden puheissa, että toverit yrittäisivät miettiä sitä ja korjata virheensä.

Minä otan kontolleni osan niistä syytöksistä, joita Ikramov esitti tarkoittaen Keskuskomitean toimintaa, että me emme ole aina olleet tarkkaavaisia ja ettemme aina ole onnistuneet asettamaan ajoissa niitä käytännöllisiä kysymyksiä, joita itäisten tasavaltojen ja alueiden tilanne on sanellut. Keskuskomitea on tietysti ylikuormitettu, eikä se voi ehtiä kaikkialle. Ja olisi naurettavaa ajatella, että Keskuskomitea voi tehdä kaikki ajoissa. Kouluja Turkestanissa on tietysti vähän. Paikalliset kielet eivät ole vielä tulleet käytäntöön valtiovirastoissa, virastoja ei ole tehty kansallisiksi. Kulttuuritaso on yleensä alhainen. Kaikki se on totta. Mutta voidaanko vakavasti toivoa, että Keskuskomitea tai puolue kokonaisuudessaan voisi parissa kolmessa vuodessa kohottaa Turkestanin kulttuuritason? Me kaikki pidämme ääntä ja valitteleme sitä, että Venäjän kulttuuritaso, kulttuuritasonsa puolesta Tasavaltojen Liiton muita kansoja korkeammalla olevan Venäjän kansan kulttuuritaso, on alhainen. Iljitsh puhui usein siitä, että meidän kulttuuritasomme on alhainen, ettei parissa kolmessa vuodessa eikä edes kymmenessäkään vuodessa voida oleellisesti kohottaa Venäjän kulttuuritasoa. Mutta kun ei parissa

kolmessa vuodessa eikä edes kymmenessäkään vuodessa voida oleellisesti kohottaa Venäjän kulttuuritasoa, niin kuinka voidaan vaatia kulttuuritason joudutettua kohottamista ei-venäläisillä, takapajulle jääneillä alueilla, joissa sivistys on vähän kehittynyttä? Eikö ole selvää, että yhdeksän kymmenesosaa „syyistä“ lankeaa tässä olosuhteille, takapajuisuudelle ja että sitä, kuten sanotaan, ei saa jättää huomioonottamatta. „Vasemmistolaisista“ ja oikeistolaisista.

Onko heitä kommunistisissa järjestöissä alueilla ja tasavalloissa? On tietysti. Sitä ei voida kieltää.

Mikä on oikeistolaisten synty? Se, että oikeistolaiset eivät ole eivätkä voi olla vastamyrkkynä, varmana suojamuurina natsionalistisia virtauksia vastaan, jotka kehittyvät ja vahvistuvat uuden talouspolitiikan yhteydessä. Se seikka, että sultan-galijevilaisuus oli mahdollinen, se seikka, että se loi itselleen määrätynlaisen kannattajapiirin itäisissä tasavalloissa, erikoisesti Bashkiiriassa ja Tatariassa, puhuu selvästi siitä, että oikeistolaisainekset, jotka siellä, noissa tasavalloissa, ovat vallitsevana enemmistönä, eivät ole riittävänä suojamuurina natsionalismia vastaan.

Täytyy muistaa, että meidän kommunistiset järjestömme reunamaissa, tasavalloissa ja alueilla, voivat kehittyä ja päästä jaloilleen, tulla todellisiksi internationalistisiksi marxilaisiksi kaadereiksi vain siinä tapauksessa, jos ne voittavat natsionalismin. Natsionalismi on aatteellinen peruseste marxilaisten kaadrien, marxilaisen etujoukon kasvattamisen tiellä reunamaissa ja tasavalloissa. Meidän puolueemme historia osoittaa, että bolshevikkien puolue, sen venäläinen osa, kasvoi ja lujittui taistellen menshevismia

vastaan, sillä menshevismi on porvariston ideologiaa, menshevismi on porvarillisen ideologian johdattimena meidän puolueeseemme, ja ilman menshevismien voittamista se ei olisi voinut päästä jaloilleen. Iljitsh kirjoitti tästä monta kertaa. Vain sitä mukaa kuin bolshevismi voitti menshevismien sen organisaatioissa ja ideologisissa muodoissa, se kasvoi ja lujittui todellisena johtavana puolueena. Samaa on sanottava natsionalismista meidän kommunististen järjestöjemme suhteen reunamaissa ja tasavalloissa. Natsionalismilla on näille järjestöille samanlainen merkitys kuin menshevismillä oli bolshevikkien puolueelle menneisyydessä. Kaikenlaiset porvarilliset, siinä luvussa myös menshevistiset vaikutukset voivat tunkeutua meidän järjestöihimme reunamaissa vain natsionalistisen verhon suojassa. Meidän järjestömme tasavalloissa voivat tulla marxilaisiksi vain siinä tapauksessa, jos ne pystyvät pitämään puoliaan sitä natsionalistista virtausta vastaan, joka pakkaa puolueeseemme reunamaissa, pakkaa siksi, että porvaristoa syntyy uudestaan, voimistuu uusi talouspolitiikka, voimistuu natsionalismi, on olemassa suurvenäläisen chauvinismin jätteitä, jotka myöskin sysäävät eteenpäin paikallista natsionalismia, on olemassa ulkomaisten valtioiden vaikutus, jotka tukevat natsionalismia kaikin tavoin. Taistelu tätä vihollista vastaan tasavalloissa ja alueilla on se vaihe, jonka läpi meidän kommunististen järjestöjemme kansallisissa tasavalloissa on käytävä, jos ne haluavat lujittua todella marxilaisina järjestöinä. Muuta tietä ei ole. Ja tässä taistelussa oikeistolaiset ovat heikkoja. He ovat heikkoja siksi, että ovat puolueen suhteen skeptillisyyden saastuttamia ja

antautuvat helposti natsionalismin vaikutukselle. Se on tasavaltojen ja alueiden kommunististen järjestöjen oikeistosivustan synti.

Mutta yhtä syntyisiä, elleivät syntisempiäkin, ovat „vasemmistolaiset“ reunamaissa. Kun kommunistiset järjestöt reunamaissa eivät voi lujittua ja kehittyä todelliseksi marxilaisiksi kaadereiksi voittamatta natsionalismia, niin itse nämä kaaderit voivat muuttua joukkojärjestöiksi, voivat liittää lujasti ympärilleen työtätekevien joukkojen enemmistön vain siinä tapauksessa, jos ne oppivat olemaan riittävän joustavia saadakseen meidän valtiovirastoihimme mukaan kaikki vähänkin lojaaliset kansalliset ainekset tekemällä niille myönnytyksiä, jos ne oppivat manöveeraamaan puolueen sisällä natsionalismia vastaan käytävän päättäväisen taistelun ja sen yhtä päättäväisen taistelun välillä, jota käydään paikallisen väen, sivistyneistön y.m. kaikkien enemmän tai vähemmän lojaalisten ainesten saamiseksi mukaan neuvostotyöhön. „Vasemmistolaiset“ reunamaissa ovat enemmän tai vähemmän vapaita skeptillisyydestä puolueen suhteen sekä alttiudesta natsionalismin vaikutukselle. Mutta „vasemmistolaisten“ syntyinä on se, että he eivät osaa olla joustavia suhtautumisessa väestön porvarillis-demokraattisiin ja yksinkertaisesti lojaalisiin aineksiin, he eivät osaa eivätkä halua manöveerata näiden ainesten mukaan saamisessa, he vääristelevät puolueen linjaa maan työtätekevän väestön enemmistön puolelleen voittamisessa. Mutta tämä joustavuus ja tämä kyky manöveerata natsionalismia vastaan käytävän taistelun ja vähänkin lojaalisten ainesten meidän valtiovirastoihimme saamisen välillä on saatava aikaan

ja luotava hinnalla millä hyvänsä. Se voidaan saada aikaan ja luoda vain siinä tapauksessa, jos otamme varteen kaiken monimutkaisuuden ja erikoisuuden, minkä me tapaamme alueillamme ja tasavalloissamme; jos emme ryhdy askartelemaan yksinkertaisesti niiden esikuvien siirtämiseksi, joita luodaan keskisillä teollisuusalueilla ja joita ei voida mekaanisesti siirtää ja juurruttaa reunamaihin; jos emme sysää syrjään väestön natsionalistismielisiä aineksia, natsionalistismielisiä pikkuporvareita; jos opimme saamaan nämä ainekset mukaan yleiseen valtiotyöhön. „Vasemmistolaiset“ lankeavat syntiin siinä, että he ovat lahkolaisuuden saastuttamia eivätkä ymmärrä sitä ensiarvoista merkitystä, mikä on näillä puolueen monimutkaisilla tehtävillä kansallisissa tasavalloissa ja alueilla.

Kun oikeistolaiset ovat uhkana siitä, että he voivat myöntyväisyydellään natsionalismille vaikeuttaa meidän kommunististen kaadereidemme kasvua reunamaissa, niin „vasemmistolaiset“ ovat puolueelle uhkana siitä, että viehättyneinä yksinkertaistettuun ja kiireiseen „kommunismiinsa“ he voivat irroittaa puolueemme talonpoikaistosta ja paikallisen väestön laajoista joukoista.

Kumpi näistä vaaroista on vaarallisempi? Jos „vasemmalle“ poikkeavat toverit aikovat edelleenkin harjoittaa paikkakunnilla väestön keinotekoisen kerrostamisen politiikkaa, ja tällaista politiikkaa ei ole harjoitettu vain Tshetshnjassa ja Jakutian alueella, ei vain Turkestanissa... (Ibragimov: „Se on differentiointitaktiikkaa“.) Nyt Ibragimov on keksinyt kerrostamistaktiikan vaihtamisen differentiointitaktiikkaan, mutta se ei ole asiaa yhtään muuttanut, —

sanon, että jos he aikovat edelleenkin harjoittaa ylhäältäkäsin kerrostamisen taktiikkaa; jos he luulevat, että venäläiset esikuvat voidaan mekaanisesti siirtää ja istuttaa erikoisiin kansallisiin oloihin ottamatta huomioon elinoloja ja konkreettisia olosuhteita; jos he luulevat, että taisteltaessa natsionalismia vastaan täytyy samalla heittää yli laidan kaikki kansallinen; sanalla sanoen, jos „vasemmisto“-kommunistit reunamaissa aikovat jäädä parantumattomiksi, niin minun on sanottava, että kahdesta vaarasta voi „vasemmisto“-vaara osoittautua vaarallisemmaksi.

Siinä on kaikki, mitä halusin sanoa „vasemmistolaisia“ ja oikeistolaisia koskevasta kysymyksestä. Olen kiiruhtanut jonkunverran edelle, mutta niin on käynyt siksi, että koko neuvottelukokous on kiiruhtanut edelle lähtiessään käsittelemään ennakolta toista kohtaa.

Täytyy sivaltaa oikeistolaisia, jotta heidät voitaisiin pakoittaa, opettaa taistelemaan natsionalismia vastaan tarkoituksella kasvattaa paikallisesta väestä todellisia kommunistisia kaadereita. Mutta myöskin „vasemmistolaisia“ on sivallettava, jotta heille voitaisiin opettaa joustavuutta, taitavaa manöveerausta väestön laajojen joukkojen puolelleen voittamisen tarkoituksessa. Tämä kaikki on tehtävä siksi, että totuus on „keskivälillä“, oikeistolaisten ja „vasemmistolaisten“ välillä, kuten Hodzhanov oikein huomautti.

3. KÄYTÄNNÖLLISET TOIMENPITEET PUOLUEEN XII EDUSTAJAKOKOUKSEN KANSALLISUUSKYSYMYKSESTÄ HYVÄKSYMÄN PÄÄTÖSLAUSELMAN KÄYTÄNNÖSSÄ TOTEUTTAMISEKSI

*Alustus päiväjärjestyksen toisesta kohdasta
kesäkuun 10 pnä*

Toverit! Te olette jo varmaankin saaneet Keskuskomitean Politbyroon ohjelmaluonnoksen * kansallisuuskysymyksestä. (Ääniä: „Eivät kaikki ole saaneet“.) Tämä ohjelma koskee päiväjärjestyksen toista kohtaa ja sen kaikkia alakohtia. Ainakin Keskuskomitean salakirjoitussähkösanoman neuvottelukokouksen päiväjärjestyksestä ovat kaikki saaneet.

Politbyroon ehdotukset voidaan jakaa kolmeen ryhmään.

Ensimmäinen kysymysryhmä koskee kommunistien kaaderien lujittamista tasavalloissa ja alueilla paikallisista ihmisistä.

Toinen kysymysryhmä koskee kaikkea sitä, mikä on yhteydessä XII edustajakokouksen kansallisuuskysymyksestä hyväksymien konkreettisten päätösten käytännössä toteuttamisen kanssa, nimittäin: kysymykset paikallisen väestön työtätekevien aineiden saamisesta mukaan puolue- ja neuvostorakennustyöhön; kysymykset toimenpiteistä, jotka ovat välttä-

---

* Kts. tämä osa, s. 317—325. *Toim.*

mättömiä paikallisen väestön kulttuuritason kohottamiseksi; kysymykset tasavaltojen ja alueiden taloudellisen aseman kohottamisesta elinolojen erikoisten ominaisuuksien mukaisesti; lopuksi kysymykset osuustoiminnasta alueilla ja tasavalloissa, tehtaiden siirtämisestä, teollisuustukikohtien luomisesta y.m. Tämä kysymysryhmä koskee alueiden ja tasavaltojen talous-, kulttuuri- ja valtiollisen alan tehtäviä paikallisiin oloihin sovellettuina.

Kolmas kysymysryhmä koskee Tasavaltojen Liiton Perustuslakia yleensä ja erikoisesti korjausten tekemistä tähän Perustuslakiin Tasavaltojen Liiton Toimeenpanevan Keskuskomitean toisen kamarin perustamisen näkökannalta. Viimeinen kysymysryhmä, kuten tunnettua, liittyy Tasavaltojen Liiton Toimeenpanevan Keskuskomitean edessäolevaan sessiaan.

Siirryn ensimmäiseen kysymysryhmään, kysymyksiin, jotka koskevat marxilaisten kaaderien paikallisista ihmisistä kasvattamisen ja lujittamisen keinoja, kaaderien, jotka voivat olla Neuvostovallan tärkeimpänä ja viime kädessä ratkaisevana tukena reunamaissa. Jos tarkastellaan meidän puolueemme (otan sen perusosan, venäläisen osan) kehitystä ja seurataan sen kehityksen perusvaiheita ja luodaan sitten siihen rinnastamalla lähiajan kuva kommunististen järjestöjemme kehityksestä alueilla ja tasavalloissa, niin luulen, että me löydämme avaimen niiden erikoisuuksien ymmärtämiseksi, joita näissä maissa on puolueemme reunamaissa kehittämisen näkökannalta.

Perustehtävänä puolueemme, sen venäläisen osan, kehityksen ensimmäisellä kaudella oli kaaderien, marxilaisten kaaderien luominen. Ne, nämä marxilaiset

kaaderit, muodostuivat ja karaistuivat meillä taistelussa menshevismiä vastaan. Näiden kaaderien tehtävänä oli silloin, tuona kautena, — otan kauden bolshevikkipuolueen perustamisesta siihen ajankohtaan saakka, jolloin puolueesta karkoitettiin likvidaattorit menshevismiin täydellisimpinä ilmaisijoina, — niiden perustehtävänä oli silloin työväenluokan kaikkein toimeliaimpain, kaikkein rehellisimpäin ja kaikkein etevimpäin ainesten voittaminen bolshevikkien puolelle, kaaderien luominen, etujoukon muodostaminen. Silloin käytiin taistelua ensi kädessä niitä porvarillisluontoisia virtauksia, erikoisesti menshevismiä vastaan, jotka yrittivät estää kaaderien yhteenliittämistä, niiden liittämistä yhtenäiseksi kokonaisuudeksi, puolueen ydinryhmäksi. Silloin puolueella ei vielä ollut lähimpänä ja päivänpolttavana tarpeena laajojen yhteyksien järjestämisen tehtävää työväenluokan ja työtätekevän talonpoikaiston miljoonaisiin joukkoihin, näiden joukkojen puolelleen voittamisen tehtävää, maan väestön enemmistön puolelleen voittamisen tehtävää. Puolue ei vielä ollut päässyt niin pitkälle.

Vasta puolueemme kehityksen seuraavalla asteella, vasta sen toisessa vaiheessa, kun nämä kaaderit olivat kasvaneet, kun ne olivat valautuneet puolueemme ydinryhmäksi, kun työväenluokan parhaimpien ainesten myötätunto oli jo voitettu tai miltei voitettu puolellemme, vasta sen jälkeen puolueelle tuli lähimmäksi ja lykkäystä sietämättömäksi tarpeeksi miljoonaisten joukkojen puolelleen voittamisen tehtävä, puoluekaaderien todelliseksi työväen joukkopuolueeksi muuttamisen tehtävä. Tänä kautena puolueemme ydinryhmän täytyi käydä taistelua ei niinkään paljon menshevis-

miä vastaan kuin puolueemme „vasemmistolaisia“ aineksia vastaan, kaikenlaisia „otzovisteja“ vastaan, jotka yrittivät korvata vuoden 1905 jälkeisen ajan­kohdan uusien olosuhteiden erikoisuuksien vakavan tutkimisen vallankumouksellisella sanahelinällä, jotka yksinkertaistetun „vallankumouksellisella“ taktiikal­laan jarruttivat puolueemme kaaderien todelliseksi joukko­puolueeksi muuttamisen asiaa ja saivat toimin­nallaan aikaan vaaran, että puolue irtaantuu laajoista työväenjoukoista. Tuskin tarvitsee todistella, että ilman päättäväistä taistelua tätä „vasemmisto“-vaaraa vastaan, ilman sen voittamista puolue ei olisi voinut voittaa puolelleen työtätekevien miljoonaisia joukkoja.

Sellainen on suunnilleen kuva taistelusta kahdella rintamalla, oikeistolaisia, s.o. menshevikkejä, ja „vasemmistolaisia“ vastaan, kuva puolueemme perus­osan, sen venäläisen osan, kehityksestä.

Kirjasessaan „„Vasemmistolaisuus“ lastentautina kommunismissa“ toveri Lenin on riittävän vakuutta­vasti kuvannut tämän kommunististen puolueiden kehityksen välttämättömän ja kiertämättömän vai­heen. Siinä toveri Lenin osoittaa, että suunnilleen samanlaisten kehitysasteiden kautta tulevat käymään ja jo käyvät kommunistiset puolueet Länessä. Lisäämme puolestamme, että samaa täytyy sanoa mei­dän kommunististen järjestöjemme ja kommunististen puolueidemme kehityksestä reunamaissa.

Täytyy kuitenkin panna merkille, että huolimatta yhtäläisyydestä sen välillä, mitä puolue on kokenut menneisyydessä, ja sen välillä, mitä puoluejärjestömme kokevat nykyään reunamaissa, on puolueemme kehi­tyksessä kansallisissa tasavalloissa ja alueilla kuiten­

kin eräitä tärkeitä erikoisuuksia, jotka meidän on ehdottomasti huomioitava ja joiden jättämisellä ilman huolellista lukuunottamista me voimme tehdä joukon mitä karkeimpia virheitä määrittellessämme marxilaisten kaaderien paikallisista ihmisistä kasvattamisen tehtäviä reunamaissa.

Siirtykäämme tarkastelemaan näitä erikoisuuksia.

Taistelu oikeistolaisia ja „vasemmistolaisia“ aineksia vastaan reunamaiden järjestöissämme on tarpeellinen ja välttämätön, sillä muussa tapauksessa me emme voi kasvattaa marxilaisia kaadereita, jotka ovat kiinteässä yhteydessä joukkojen kanssa. Se on ymmärrettävää. Mutta reunamaissa vallitsevan tilanteen erikoisuus ja erilaisuus puolueemme kehityksen menneisyyteen verrattuna on siinä, että kaaderien muodostaminen ja niiden muuttaminen joukkopuolueeksi ei tapahdu reunamaissa porvarillisen järjestelmän aikana, kuten tapahtui meidän puolueemme historiassa, vaan neuvostojärjestelmän aikana, proletariaatin diktatuurin aikana. Silloin, porvarillisen järjestelmän aikana, voitiin ja pitikin ajan olosuhteiden vuoksi lyödä ensiksi menshevikkejä (marxilaisten kaaderien muodostamiseksi) ja sitten otzovisteja (näiden kaaderien muuttamiseksi joukkopuolueeksi) käyttäen taisteluun näitä poikkeamia vastaan kokonaista kaksi kautta puolueemme historiassa. Nyt me ajan olosuhteiden vuoksi emme voi sitä mitenkään tehdä, sillä nykyään puolue on vallassa, ja vallassa olevalle puolueelle on tarpeen, että sillä on reunamaissa luotettavia marxilaisia kaadereita paikallisista ihmisistä, jotka ovat samalla yhteydessä väestön laajojen joukkojen kanssa. Nykyään me emme voi ensiksi lyödä

oikeistovaaraa „vasemmistolaiden“ avustuksella, kuten tapahtui puolueemme historiassa, ja sitten „vasemmisto“-vaaraa oikeistolaiden avustuksella, — nyt meidän on käytävä taistelua kummallakin rintamalla samanaikaisesti pyrkien lyömään kummankin vaaran, jotta saisimme tulokseksi reunamaissa joukkojen kanssa yhteydessä olevia marxilaisesti koulutettuja kaadereita paikallisista ihmisistä. Silloin voitiin puhua kaadereista, jotka eivät vielä olleet yhteydessä laajojen joukkojen kanssa ja joiden oli päästävä yhteyteen niiden kanssa kehityksen seuraavana kautena, — nyt olisi naurettavaa puhuakin siitä, sillä Neuvostovallan aikana ei voida kuvitella marxilaisia kaadereita, jotka eivät tavalla tai toisella olisi yhteydessä laajoihin joukkoihin. Ne olisivat sellaisia kaadereita, joilla ei olisi mitään yhteistä marxilaisuuden enempää kuin joukkopuolueenkaan kanssa. Tämä kaikki tekee asian huomattavasti mutkallisemmaksi ja sanelee puoluejärjestöillemme reunamaissa samanaikaisen taistelun välttämättömyyden sekä oikeistolaisia että „vasemmistolaisia“ vastaan. Tästä johtuu puolueemme kanta taistelussa kahdella rintamalla kumpaakin poikkeamaa vastaan samanaikaisesti.

Edelleen tulee panna merkille se seikka, että kommunististen järjestöjemme kehitys reunamaissa ei tapahdu eristettynä, kuten puolueemme historiassa tapahtui sen venäläisen osan kehitys, vaan puolueemme ydinryhmän välittömän vaikutuksen alaisena, joka on koeteltu ei vain marxilaiden kaaderien muodostamisessa, vaan myöskin näiden kaaderien saattamisessa yhteyteen laajojen väestöjoukkojen kanssa ja vallankumouksellisessa manöveerauksessa

Neuvostovallan puolesta käydyssä taistelussa. Reunamaiden aseman erikoisuus on tässä suhteessa siinä, että näissä maissa, Neuvostovallan kehityksen ehtojen mukaisesti niissä, puoluejärjestömme voivat ja niiden pitää manöveerata omilla voimillaan yhteyksien lujittamiseksi laajoihin väestöjoukkoihin käyttäen siinä hyväkseen puolueemme rikasta kokemusta edelliseltä kaudelta. Aina viime aikoihin asti VKP:n Keskuskomitea on manöveerannut reunamaissa tavallisesti välittömästi, reunamaissa olevien kommunististen järjestöjen pään ylitse, toisinaan jopa sivuuttaenkin nämä järjestöt, vetäen mukaan neuvostorakennustyön yleiseen työhön kaikki ja kaikenlaiset enemmän tai vähemmän lojaalisuontoiset kansalliset ainekset. Nyt tämä työ on tehtävä reunamaiden puoluejärjestöjen itsensä. Ne voivat sen tehdä, ja niiden on se tehtävä muistaen, että tämä tie on paras keino paikallisesta väestä muodostettujen marxilaisten kaaderien muuttamiseksi todelliseksi joukkopuolueeksi, joka kykenee viemään mukanaan väestön enemmistön maassa.

Sellaisia ovat ne kaksi erikoisuutta, jotka on otettava tarkasti huomioon, kun määritellään puolueemme linjaa marxilaisten kaaderien kasvattamisessa ja laajojen väestöjoukkojen puolelleen voittamisessa näiden kaaderien toimesta reunamaissa.

Siirryn toiseen kysymysryhmään. Koska kaikki toverit eivät ole saaneet ohjelmaluonnosta, niin luen sen ja selitän sitä.

Ensiksikin, „toimenpiteet proletaaristen ja puoliproletaaristen aineiden saamiseksi mukaan puolue- ja neuvostorakennustyöhön“. Mitä varten se on tarpeen?

Sitä varten, että puolue- ja erikoisesti neuvostokoneisto voitaisiin lähentää väestöön. On välttämätöntä, että nämä elimet toimisivat laajoille väestöjoukoille ymmärrettävällä kielellä, muutoin on mahdotonta lähentää niitä väestöön. Kun puolueemme tehtävänä on tehdä Neuvostovalta joukoille läheiseksi, niin tämä tehtävä voidaan täyttää vain tekemällä tämä valta joukoille ymmärrettäväksi. Valtiovirastojen johdossa olevien henkilöiden ja myöskin itse virastojen on toimittava väestölle ymmärrettävällä kielellä. Virastoista on karkoitettava pois chauvinistiset ainekset, jotka murtavat Tasavaltojen Liiton kansojen välisen ystävyuden ja solidaarisuuden tunnetta, sellaiset ainekset on poistettava meidän virastoistamme niin Moskovassa kuin myöskin tasavalloissa ja asetettava valtiovirastojen johtoon tasavalloissa paikallisia henkilöitä, jotka tuntevat väestön kielen ja tavat.

Muistan sen, kun Kirgiisian tasavallassa oli kaksi vuotta sitten Kansankomissaarien Neuvoston puheenjohtajana Pestkovski, joka ei taitanut kirgiisian kieltä. Tämä seikka aiheutti jo silloin hyvin suuria vaikeuksia Kirgiisian tasavallan hallituksen yhteyksien lujittamisessa kirgiisialaisiin talonpoikaisjoukkoihin. Juuri sen vuoksi puolue järjesti asian niin, että Kirgiisian tasavallan Kansankomissaarien Neuvoston puheenjohtajana on nyt kirgiisi.

Muistan vielä, kuinka eräs tovereiden ryhmä Bashkiiriasta ehdotti viime vuonna esitettäväksi Bashkiirian Kansankomissaarien Neuvoston puheenjohtajaksi venäläistä toveria. Puolue hylkäsi päättäväisesti tämän ehdotuksen ja sai aikaan sen, että tähän toimeen esitettiin bashkiiri.

Tehtävänä on toteuttaa tätä linjaa ja yleensä hallitusvirastojen vähitellen kansallisiksi tekemisen linjaa kaikissa kansallisissa tasavalloissa ja alueilla ja ennen kaikkea sellaisessa tärkeässä tasavallassa kuin Ukraina.

Toiseksi, „paikallisen sivistyneistön enemmän tai vähemmän lojaalisten aineiden valinta ja saaminen mukaan työskennellen samanaikaisesti neuvostotyöntekijäin kaaderien kasvattamiseksi puolueen jäsenistä“. Tämä ajatus ei kaipaa erikoisia selityksiä. Nyt, jolloin vallassa on työväenluokka, joka on liittänyt lujasti ympärilleen väestön enemmistön, ei ole syytä pelätä enemmän tai vähemmän lojaalisten aineiden, aina entisiin „lokakuulaisiin“ asti, vetämistä mukaan neuvostorakennustyöhön. Päinvastoin, kaikki nämä ainekset on ehdottomasti saatava mukaan työhön kansallisilla alueilla ja tasavalloissa, jotta heidät voitaisiin itse työn kulussa muovata uudestaan ja tehdä heistä neuvostoihmisiä.

Kolmanneksi, „puolueeseen kuulumattomien työläisten ja talonpoikain konferenssien järjestäminen, joissa hallituksen jäsenet tekevät selostuksia Neuvostovalan toimenpiteistä“. Minä tiedän, että monet kansankomissaarit tasavalloissa, esimerkiksi Kirgiisian tasavallassa, eivät halua tehdä matkoja paikkakunnille, käydä talonpoikain kokouksissa, puhua joukkokokouksissa, tutustuttaa laajoja joukkoja siihen työhön, jota puolue ja Neuvostovalta tekevät niiden kysymysten alalla, jotka ovat talonpojille erikoisen tärkeitä. Tällaisesta asiaintilasta täytyy tehdä loppu. Täytyy ehdottomasti järjestää puolueeseen kuulumattomien työläisten ja talonpoikain konferensseja ja

tutustuttaa niissä joukkoja Neuvostovallan toimintaan. Ilman sitä on turha haaveillakaan valtiokoneiston lähentämisestä kansaan.

Edelleen: „toimenpiteet paikallisen väestön kulttuuritason kohottamiseksi“. Esitetään eräitä toimenpiteitä, joita ei tietenkään saa pitää riittävinä. Nimitetään: a) „klubien (ei puolueen) ja muiden paikallisella kielellä toimivien valistuslaitosten järjestäminen“; b) „paikallisella kielellä toimivien kaikenasteisten oppilaitosten verkoston laajentaminen“; c) „enemmän tai vähemmän lojaalisten kansakoulunopettajien saaminen mukaan“; d) „yhdistysverkoston perustaminen luku- ja kirjoitustaidon levittämiseksi paikallisilla kielillä“; e) „kustannustoiminnan järjestäminen“. Kaikki nämä toimenpiteet ovat selviä ja ymmärrettäviä. Siksi ne eivät kaipaa erikoista selittämistä.

Edelleen, „taloudellinen rakennustyö kansallisissa tasavalloissa ja alueilla kansallisten ja elinolojen erikoisuuksien näkökannalta“. Politbyroon ehdottamat vastaavat toimenpiteet: a) „siirtolaisuuden säännösteleminen, ja siellä, missä on tarpeen — sen lopettaminen“; b) „paikallisen työtätekevän väestön turvaaminen maalla valtion maista“; c) „halpa maatalouslaina paikalliselle väestölle“; d) „töiden jouduttaminen keinotekoisien kastelun laitteiden rakentamiseksi“; e) „tehtaiden siirtäminen sellaisiin tasavaltoihin, joissa on runsaasti raaka-aineita“; f) „käsityöläis- ja teknillisten koulujen perustaminen“; g) „maatalouskurssien järjestäminen“ ja lopuksi h) „kaikenlaisen avun antaminen osuuskunnille, muun muassa tuotanto-osuuskunnille (käsityöläisten saamiseksi niihin)“.

Minun täytyy viivähtää viimeisessä kohdassa sen erikoisen tärkeyden vuoksi. Kun ennen, tsaarin aikana, kehitys tapahtui sillä tavalla, että kulakki kasvoi, maatalouspääoma kehittyi, keskitalonpoikaiston joukot olivat epävakaa tasapainon tilassa ja laajat talonpoikaistjoukot, maanviljelijä-pikkuisäntien laajat joukot, joutuivat ponnistelemaan köyhyydessä ja kurjuudessa, niin nyt, proletariaatin diktaatturin aikana, jolloin luotto, jolloin maa, jolloin valta on työväenluokan käsissä, — kehitys ei voi tapahtua vanhaa tietä huolimatta uuden talouspolitiikan oloista, huolimatta yksityispääoman uudelleensyntymisestä. Aivan väärässä ovat ne toverit, jotka väittävät, että uuden talouspolitiikan kehittämisen vuoksi meidän on muka pakko kerrata vanha historia — kulakkien kasvu talonpoikaiston enemmistön joukottaisen köyhtymisen kustannuksella. Tuo tie ei ole meidän tiemme. Uusissa oloissa, jolloin vallassa on proletariaatti, jonka käsiin on keskitetty talouden tärkeimmät langat, kehityksen on käytävä toista tietä — yhdistämällä maaseudun pikkuisännät osuustoiminnan kaikkiin muotoihin, joita valtio kannattaa niiden taistelussa yksityispääomaa vastaan, saamalla maaseudun miljoonat pikkuisännät osuustoiminnan kautta vähitellen mukaan sosialistiseen rakennustyöhön ja parantamalla vähitellen pikkuisäntien taloudellista asemaa (eikä köyhdyttämällä heitä). Tässä mielessä on „kaikenlaisen avun antamisella osuuskunnille“ reunamaissa, näissä pääasiallisesti talonpoikaismaissa, ensiarvoinen merkitys Tasavaltojen Liiton tulevalle taloudelliselle kehitykselle.

Edelleen: „käytännöllisistä toimenpiteistä kansallisten sotajoukko-osastojen muodostamiseksi“. Minun

mielestäni me olemme paljon myöhästyneet toimenpiteiden valmistelemissä tällä alalla. Me olemme velvollisia luomaan kansallisia sotajoukko-osastoja. Päivässä ei niitä tietenkään voida luoda, mutta nyt heti voidaan ja täytyy ryhtyä perustamaan sotakouluja tasavalloissa ja alueilla, jotta voitaisiin määrättyssä ajassa kouluttaa paikallisesta väestä päällikkökunta, joka voisi sitten olla ydinryhmänä kansallisten sotajoukko-osastojen muodostamisessa. Tämä asia on ehdottomasti pantava alulle ja vietävä sitä eteenpäin. Jos meillä olisi luotettavat kansalliset sotajoukko-osastot luotettavine päällikkökuntineen sellaisissa tasavalloissa kuin Turkestanissa, Ukrainassa, Bielo-Venäjällä, Gruusiassa, Armeniassa ja Azerbaidzhanissa, niin meidän tasavaltamme olisi sekä puolustuksen mielessä että pakollisten esiintymisten mielessä paljon paremmin turvattu kuin se on nyt. Meidän on alettava tämä työ viipymättä. Tämän yhteydessä meidän on tietenkin lisättävä sotajoukkojemme miehävahvuutta 20—25 tuhannella, mutta tätä seikkaa ei voida pitää voittamattomana esteenä.

Toisiin kohtiin (kts. ohjelmaluonnosta) en kajoa, koska ne ovat itsestään ymmärrettäviä eivätkä kaipaa selityksiä.

Kolmas kysymysryhmä — ne ovat Liiton Toimeenpanevan Keskuskomitean toisen kamarin perustamiseen ja Tasavaltujen Liiton kansankomissariaattien järjestämiseen liittyviä kysymyksiä. Tässä on otettu peruskysymykset, ne kysymykset, jotka ovat silmään pistävimpiä, mutta tätä kysymysluetteloa ei tietenkään voida pitää tyhjentävänä.

Politbyroo käsittää toisen kamarin Neuvostoliiton Toimeenpanevan Keskuskomitean elimelliseksi osaksi. Tehtiin sellaisia ehdotuksia, että olemassaolevan Toimeenpanevan Keskuskomitean rinnalle luotaisiin Kansallisuuksien Korkein Neuvosto, joka ei kuuluisi Toimeenpanevan Keskuskomitean kokoonpanoon. Tämä ehdotus hylättiin, ja Politbyroo asettui sille kannalle, että on tarkoituksenmukaisempaa jakaa itse Toimeenpaneva Keskuskomitea kahdeksi kamariksi, joista ensimmäinen kamari voitaisiin nimittää Liittoneuvostoksi, joka valitaan Tasavaltojen Liiton Neuvostojen edustajakokouksessa, ja toisen kamarin, joka pitäisi nimittää Kansallisuuksien Neuvostoksi, valitsevat tasavaltojen Toimeenpanevat Keskuskomiteat ja kansallisten alueiden alue-edustajakokoukset, 5 henkilöä jokaisesta tasavallasta ja yksi jokaiselta alueelta, ja valitut edustajat vahvistetaan Tasavaltojen Liiton Neuvostojen edustajakokouksessa.

Mitä tulee toisen kamarin oikeuksiin ensimmäiseen verrattuna, niin siinä olemme asettuneet molempien kamarien yhdenvertaisuuden kannalle. Kummallakin kamarilla on puhemiehistönsä, mutta näillä puhemiehistöillä ei ole lainsäädäntötehtäviä. Molemmat kamarit kokoontuvat ja valitsevat yhteisen Puhemiehistön, joka on ylimmän vallan käyttäjä Toimeenpanevan Keskuskomitean sessioiden välisenä kautena. Ainoakaan lakiehdotus, joka on esitetty jommassakummassa kamarissa, ei voi saada lain voimaa, ellei se ole tullut hyväksytyksi kummassakin kamarissa, s.o. säädetään molempien kamarien täydellinen yhdenvertaisuus.

Edelleen, Toimeenpanevan Keskuskomitean Puhemiehistöstä. Mainitsin siitä sivumennen. Politbyroo

on sitä mieltä, että kahden lakiasäättävän puhemiehistön olemassaolo ei ole sallittavaa. Puhemiehistöä, jos se on ylimpänä valtana, ei voida jakaa kahteen tai useampaan osaan, ylimmän vallan on välttämättä oltava yksi. Tässä tarkoituksessa katsotaan tarkoituksenmukaiseksi Neuvostoliiton Toimeenpanevan Keskuskomitean yhteisen Puhemiehistön muodostaminen ensimmäisen ja toisen kamarin puhemiehistöistä sekä vielä lisäksi muutamista henkilöistä, jotka valitaan molempien kamarien yhteisessä kokouksessa, s.o. Toimeenpanevan Keskuskomitean täysistunnossa.

Edelleen, kysymys yhdistettyjen komissariaattien lukumäärästä. Te tiedätte, että vanhan Perustuslain mukaan, joka vahvistettiin viime vuonna Tasavaltojen Liiton Neuvostojen edustajakokouksessa, sota-, ulko-, ulkomaankaupan-, posti- ja lennätin- sekä rautatieasiat keskitetään Tasavaltojen Liiton Kansankomissarien Neuvoston käsiin ja viisi muuta komissariaattia on direktiivistä, s.o. Korkein Kansantalouselineuvosto, Elintarvikeasiain kansankomissariaatti, Finanssiasiain kansankomissariaatti, Työasiain kansankomissariaatti ja Työläis-talonpoikaisinspektio ovat sekä keskus- että paikallisen hallituksen alaisia, ja kuusi muuta komissariaattia on riippumatonta. Ukrainalaisten eräs osa, Rakovski, Skrypnik y.m., arvostelivat tätä luonnosta. Politbyroo kuitenkin hylkäsi ukrainalaisten ehdotuksen Ulkoasiain kansankomissariaatin ja Ulkomaankaupan kansankomissariaatin siirtämisestä yhdistettyjen komissariaattien luokasta direktiivisten luokkaan ja hyväksyi Perustuslain perussäännökset pääpiirteisään viimevuotisten päätösten hengessä.

Sellaisia ovat yleensä ne näkökohdat, joita Politbyroo piti ohjeenaan ohjelmaluonnoksen laadinnassa.

Ajattelen, että Tasavaltojen Liiton Perustuslakia ja toista kamaria koskevassa kysymyksessä neuvotelukokouksen täytyy rajoittua lyhyeen mielipiteiden vaihtoon, ja sitäkin suuremmalla syyllä, kun tätä kysymystä käsitellään Keskuskomitean täysistunnon valiokunnassa⁷⁷. XII edustajakokouksen päätöslauselmien toteuttamisen käytännöllisiä toimenpiteitä koskevasta kysymyksestä on mielestäni puhuttava seikka-peräisemmin. Mitä tulee marxilaisten kaaderien lujittamiseen paikallista syntyperää olevalla väellä, niin tälle kysymykselle on omistettava suuri osa keskustelusta.

Olen sitä mieltä, että ennen keskustelujen aloittamista olisi tarkoituksenmukaista kuulla tasavalloista ja alueilta saapuneiden tovereiden selostukset paikkakunnilta tuotujen aineistojen pohjalla.

4. LOPPULAUSUNTO

kesäkuun 12 pnä

Ennen kaikkea haluan sanoa muutaman sanan tovereiden selostuksista ja neuvottelukokouksen luonteesta yleensä tehtyjen selostusten perusteella. Vaikkakin tämä neuvottelukokous on neljäs Neuvostovallan olemassaolon aikana, niin siitä huolimatta tämä on niistä ainoa täydellinen, jossa on esitetty tasavalloista ja alueilta enemmän tai vähemmän täydelliset ja perustellut selostukset. Selostuksista käy ilmi, että kommunistikaaderit ovat alueilla ja tasavalloissa kasvaneet ja ne oppivat työskentelemään itsenäisesti. Minä arvelen, että se rikas aineisto, jonka toverit ovat täällä esittäneet, se alueilla ja tasavalloissa saatu työkokemus, jonka toverit ovat täällä tuoneet esiin, on välttämättä tehtävä koko puolueemme omaisuudeksi tämän neuvottelukokouksen pöytäkirjojen muodossa. Ihmiset ovat kehittyneet ja menevät eteenpäin, he oppivat hallitsemaan — sellainen on ensimmäinen johtopäätös, ensimmäinen vaikutelma selostuksista.

Kun siirrytään käsittelemään selostusten sisältöä, niin esitetty aineisto voitaisiin jakaa kahteen ryh-

mään: selostuksiin sosialistisista tasavalloista ja selostuksiin kansan tasavalloista, ei-sosialistisista tasavalloista (Bukhara ja Horezm).

Siirtykäämme tarkastelemaan ensimmäisen ryhmän selostuksia. Selostuksista käy ilmi, että puoluekoneiston ja erikoisesti valtiokoneiston kansan kieleen ja elinoloihin lähentämisen mielessä on kaikkein kehittyneimpänä ja etumaisimpana tasavaltana pidettävä Gruusiaa. Gruusiaa seuraa Armenia. Niiden jälkeen muut tasavallat ja alueet. Sellainen on mielestäni kiistämätön johtopäätös. Tämän ilmiön selityksenä on Gruusian ja Armenian korkeampi kulttuuritaso. Luku- ja kirjoitustaitoisten prosenttimäärä on Gruusiassa verrattain korkea, se nousee aina 80 prosenttiin, Armeniassa se on vähintään 40%. Siinä on sen salaisuuden selitys, minkä vuoksi nämä kaksi maata osoittautuvat olevan edellä muista tasavalloista. Tästä seuraa, että mitä korkeammalla on kirjantaitoisuuden ja kulttuurin taso maassa, tasavallassa ja alueella, sitä lähempänä kansaa, sen kieltä ja elinoloja on puolue- ja neuvostokoneisto. Tämä kaikki tietysti muiden välttämättömien ehtojen vallitessa. Tämä on selvää eikä tässä johtopäätöksessä ole mitään uutta, ja juuri siksi, että siinä ei ole mitään uutta, tämä johtopäätös usein unohdetaan, ja kulttuurielämän takapajuisuus ja siis myöskin valtioelämän takapajuisuus yritetään usein siirtää puolueen politiikan „virheiden“ tilille, selkkausten tilille j.n.e., samaan aikaan kun kaiken perustana on se, ettei ole riittävästi kirjantaitoisuutta, ei ole riittävää kulttuuritasoa. Jos tahdot tehdä maasi edistyneeksi sen valtiollisen elämän kohottamisen mielessä, niin kohota väcstön

luku- ja kirjoitustaitoisuutta, kohota maasi kulttuuritasoa, — muu seuraa itsestään.

Jos asiaa ryhdytään tarkastelemaan tältä puolelta ja arvioimaan eri tasavalloissa vallitsevaa tilannetta käsiteltävinä olevien selostusten perustalla, niin täytyy tunnustaa, että tilanne Turkestanissa, nykyinen asiointi siellä on mitä epäotollisin, mitä hälyttävän. Kulttuurielämän takapajuisuus, kirjantaitoisten hirvitävän alhainen prosenttimäärä, valtiokoneiston irrallisuus Turkestanin kansojen kielestä ja elinoloista, kehityksen tuskallisen hidas vauhti — sellainen on kuva. Mutta samalla on selvää, että Idän vallankumouksellistamisen kannalta katsoen Turkestan on kaikkein tärkein tasavalta kaikista neuvostotasavalloista, eikä vain siksi, että Turkestan on Itään kiinteimmässä yhteydessä olevien kansallisuuksien yhdistelmä, vaan myös siksi, että maantieteellisen sijaintinsa puolesta se työntyy sen Idän sydämeen, jota riistetään eniten ja joka on koonnut itseensä eniten ruutia imperialisminvastaista taistelua varten. Juuri sen vuoksi nykyinen Turkestan on Neuvostovallan heikoin kohta. Tehtävänä on muuttaa Turkestan mallikelpoiseksi tasavallaksi, Idän vallankumouksellistamisen etuvarustukseksi. Juuri tämän vuoksi on huomio keskitettävä Turkestaniin joukkojen kulttuuritason kohottamisen, valtiokoneiston kansalliseksi tekemisen y.m.s. mielessä. Tämä tehtävä meidän on toteutettava hinnalla millä hyvänsä, voimia säästämättä ja kavahtamatta minkäänlaisia uhrauksia.

Neuvostovallan toisena heikkona kohtana täytyy pitää Ukrainaa. Kulttuuritason, luku- ja kirjoitustaitoisuuden j.n.e. mielessä siellä on asiointi saman-

lainen tai melkein samanlainen kuin Turkestanissa. Valtiokoneisto on siellä yhtä vähän kansan kieltä ja elinoloja lähellä kuin Turkestanissakin. Mutta Ukrainalla on Lännen kansoille samanlainen merkitys kuin Turkestanilla Idän kansoille. Tilannetta Ukrainassa pulmallistavat vielä eräät maan teollisen kehityksen erikoisuudet. Asia on niin, että teollisuuden perusalat, hiili- ja metallurginen teollisuus, eivät ilmaantuneet Ukrainaan alhaaltakäsin, kansantalouden luonnollisen kehityksen tuloksena, vaan ylhäältäkäsin, ulkoapäin tuomisen, ulkoapäin keinotekoisesti juurruttamisen tuloksena. Tämän vuoksi näiden teollisuusalojen proletariaatin kokoonpano ei ole paikallista, kielensä puolesta ukrainalaista. Ja tämä seikka johtaa siihen, että tämän proletariaatin ja talonpoikaiston kansallisen kokoonpanon erillaisuuden vuoksi kaupungin kulttuurivaikutus maaseutuun ja proletariaatin liitto talonpoikaiston kanssa huomattavasti vaikeutuu. Työskenneltäessä Ukrainan muuttamiseksi mallikelpoiseksi tasavallaksi on otettava huomioon kaikki nämä seikat. Ja sen valtavan merkityksen vuoksi, mikä sillä on Lännen kansoille, se pitää välttämättä muuttaa mallikelpoiseksi.

Siirryn Horezmia ja Bukharaa koskeviin selostuksiin. Horezmista en ryhdy puhumaan, koska Horezmin edustajaa ei ole läsnä: on epämukavaa arvostella Horezmin kommunistisen puolueen ja Horezmin hallituksen työtä pelkästään sen aineiston perusteella, joka on Keskuskomitean käytettävissä. Se, mitä Broido puhui täällä Horezmista, koskee menneisyyttä. Horezmin nykyiseen tilanteeseen sillä on vähän yhteyttä. Puolueesta hän sanoi, että siinä on 50%

kauppiaita y.m. Ehkäpä se menneisyydessä onkin ollut niin, mutta nykyään siellä on käynnissä puhdistus, ainoatakaan „yhtenäistä puolueen jäsenkirjaa“ ei Horezmille ole vielä annettu, puoluetta ei siellä varsinaisesti ole, puolueesta voidaan puhua puhdistuksen jälkeen. Puhutaan, että siellä on luetteloilla muutamia tuhansia puolueen jäseniä. Ajattelen, että puolueen puhdistuksen jälkeen sinne jää vain satoja puolueen jäseniä. Aivan samoin oli asia viime vuonna Bukharassa, jolloin siellä oli luetteloilla 16 tuhatta puolueen jäsentä, mutta puhdistuksen jälkeen ei jäänyt tuhatta enempää.

Siirryn Bukharaa koskevaan selostukseen. Puhuesani Bukharasta minun on sanottava ensin pari sanaa esitettyjen selostusten yleisestä sävystä ja luonteesta. Minun mielestäni tasavaltoja ja alueita koskevat selostukset olivat yleensä totuudenmukaisia, ne olivat yleensä yhtäpitäviä todellisuuden kanssa. Vain yksi selostus poikkesi perinpohjaisesti todellisuudesta — se oli Bukharaa koskeva selostus. Se ei ollut edes selostus, vaan pelkkää diplomatiaa, sillä kaikki se kielteinen, mitä Bukharassa on, on siinä peitelty ja salattu, kun taas kaikki pinnallisesti välkkyvä ja silmäänpistävä on nostettu etualalle, näytteille. Johtopäätöksenä on: Bukharassa on kaikki hyvin. Ajattelen, että me emme ole saapuneet tähän neuvottelukokoukseen diplomatoidaksemme toistemme kanssa, mielistelläksemme toisiamme ja vetääksemme salassa toisiamme nenästä, vaan sanoaksemme koko totuuden, tuodaksemme kommunistien tavoin esiin kaikki heikkoudet, paljastaaksemme ne ja muokataksemme parannuskeinoja. Vain sillä ehdolla me voimme päästä eteenpäin.

Tältä kannalta katsoen Bukharaa koskeva selostus eroaa kaikista muista selostuksista totuudesta poikkeavana. Minä en täällä suotta tehnyt selostajalle kysymystä Nazirien Neuvostosta Bukharassa. Nazirien Neuvosto on Kansankomissaarien Neuvosto. Onko siinä dehkaneja, s.o. talonpoikia? Selostaja ei vastannut. Mutta minulla on siitä tietoja, ja osoittautuu, että Bukharan hallituksessa ei ole ainoatakaan talonpoikaa. Hallituksen yhdeksän tai yhdenoista jäsenen joukossa on rikkaan kauppiaan poika, kauppias, intelligentti, mulla, kauppias, intelligentti, vielä yksi kauppias, mutta ei ainoatakaan dehkania. Ja, kuten tunnettua, Bukhara on yksinomaan talonpoikaismaa.

Tämä kysymys on välittömässä yhteydessä Bukharan hallituksen politiikkaa koskevaan kysymykseen. Minkälainen on tämän hallituksen politiikka, jonka johdossa ovat kommunistit, ottaako se huomioon talonpoikaiston, oman talonpoikaistonsa edut? Haluaisin viitata vain kahteen tosiasiaan, jotka kuvaavat kommunistien johtaman Bukharan hallituksen politiikkaa. Erikoisen vastuunalaisten tovereiden ja vanhojen puolueen jäsenten allekirjoittamasta asiakirjasta näkyy esimerkiksi, että Bukharan valtionpankki on olemassaolonsa aikana antanut luottoa yksityiskauppiaille 75%, mutta talonpoikaiston osuuskunnille 2%. Absoluuttisissa numeroissa se ilmenee seuraavasti: 7 miljoonaa kultaruplaa kauppiaille ja 220 tuhatta kultaruplaa talonpojille. Edelleen: Bukharassa ei ole toteutettu maiden pakkoluovutusta. Mutta siellä on suoritettu emiirin karjan pakkoluovutus... talonpoikaiston hyväksi. Ja miten kävi? Samasta asiakirjasta näkyy, että talonpojille on pakkoluovutettu karjaa

noin kaksituhatta pöytä, mutta niistä on siirtynyt talonpojille vain noin 200 pöytä, muu osa on myyty, myyty tietysti varakkaille kansalaisille.

Ja tätä hallitusta nimitetään neuvostohallitukseksi, kansan hallitukseksi! Tuskin tarvitsee todistella, että ylläkuvatussa Bukharan hallituksen toiminnassa ei ole mitään kansan hallituksen enempää kuin neuvostohallituksenkaan toiminnan tapaista.

Selostaja valaisi hyvin kirkkain värein kysymystä, joka koskee Bukharan kansan suhteita VSFNT:aan ja Tasavaltojen Liittoon. Tässäkin kysymyksessä hänellä on kaikki hyvin. Osoittautuu, että Bukharan tasavalta haluaa yhtyä Liittoon. Selostaja nähtävästi luulee, että on riittävää, kun haluaa yhtyä Tasavaltojen Liittoon, niin portit avautuvat selko selälleen. Ei, toverit, asianlaita ei ole niin yksinkertainen. Täytyy vielä kysyä, otetaanko Tasavaltojen Liittoon vastaan. Saadaksean mahdollisuuden yhtyä Liittoon on ensin ansaittava Liiton kansojen edessä oikeus Liittoon liittymiseen, täytyy voittaa itselleen tämä oikeus. Minun on muistutettava bukharalaisille tovereille, ettei Tasavaltojen Liittoa saa pitää kaatopaikkana.

Lopettaessani selostuksia koskevan loppulausuntoni ensimmäisen osan haluaisin mainita eräästä näille selostuksille luonteenomaisesta seikasta. Ei kukaan, ei ainoakaan selostaja vastannut neuvottelukokouksen päiväjärjestyksessä asetettuun kysymykseen, nimittäin: onko käyttämättömiä ja vapaita paikallisia työntekijäkaadereita. Tähän kysymykseen ei vastannut kukaan, kukaan ei siihen kajonnut, paitsi Grinko, joka ei kuitenkaan ole selostaja. Mutta tällä kysymyksellä on ensiarvoinen merkitys. Onko tasavalloissa

tai alueilla vapaita ja käyttämättömiä paikallista syntyperää olevia työntekijöitä, jos on, niin miksi heitä ei ole käytetty, ja jos tällaisia reservejä ei ole ja puute työntekijöistä kuitenkin tuntuu, niin minkälaisilla kansallisilla aineksilla täytetään vapaat paikat puolue- ja neuvostolinjalla, — kaikki nämä kysymykset ovat puolueelle mitä tärkeimpiä. Minä tiedän, että osa johtavista työntekijöistä tasavalloissa ja alueilla on sellaisia, pääasiallisesti venäläisiä, jotka toisinaan eivät anna tietä paikallissyntyisille työntekijöille, jarruttavat heidän nostamistaan määrätyille toimipaikoille, painavat heitä alas. Tällaisia tapauksia on, ja se on yhtenä syynä tyytymättömyyteen tasavalloissa ja alueilla. Mutta tyytymättömyyden suurin ja tärkein syy on se, että työkelpoisten paikallissyntyisten ihmisten vapaita reservejä on hirveän vähän, tai pikemminkin, niitä ei ole lainkaan. Siinä on koko kysymys. Kun paikallisia työntekijöitä ei ole riittävästi, niin toimiin on ilmeisestikin pantava ei-paikallisia työntekijöitä, muihin kansallisuuksiin kuuluvia ihmisiä, sillä aika ei odota, täytyy rakentaa ja hallita, kun taas kaadereita paikallisista ihmisistä kasvaa hitaasti. Luulen, että alueiden ja tasavaltojen työntekijät ovat turvautuneet täällä eräänlaiseen viekkauten vaietessaan tästä seikasta. Mutta on kuitenkin selvää, että $\frac{9}{10}$ kommelluksista on selitettävissä paikallissyntyisten työntekijäin riittämättömyydellä. Tästä seuraa johtopäätös: neuvosto- ja puoluetyöntekijäin kaaderien joudutettu kasvattaminen paikallisista ihmisistä on asetettava puolueen taistelutehtäväksi.

Siirryn selostuksista puheisiin. Minun täytyy panna merkille, toverit, ettei kukaan, ei yksikään

puhuja arvostellut Politbyroon ehdottaman ohjelma-luonnoksen periaatteellista osaa. (Ääni: „Se ei kaipaa arvostelua.“) Minä pidän tätä konferenssin suostumuksena, konferenssin solidaarisuutena niitä perusajatuksia kohtaan, jotka ohjelman periaatteellisessa osassa on esitetty. (Ääniä: „Oikein.“)

Trotskin ehdottama täydennys, josta hän puhui, eli lisäys (se koskee periaatteellista osaa) pitää hyväksyä, sillä se ei muuta kerrassaan mitään päätöslauselman periaatteellisen osan luonteessa, vaan vieläpä luonnollisesti juontuu siitä. Ja sitäkin suuremmalla syyllä, että Trotskin esittämä lisäys on oleellisesti X edustajakokouksen kansallisuuskysymyksestä hyväksymän päätöslauselman tunnetun kohdan kertaamista, jossa puhutaan pietarilaisten ja moskovaalaisten esikuvien alueille ja tasavaltoihin mekaanisen siirtämisen sallimattomuudesta. Tämä on tietysti kertaamista, mutta olen sitä mieltä, että toisinaan eräiden asioiden kertaaminen ei ole vahingoksi. Tämän vuoksi en aio puhua laajemmin päätöslauselman periaatteellisesta osasta. Skrypnikin puhe antaa vissiä aihetta sellaiseen johtopäätökseen, että hän tulkitsee omalla tavallaan tätä periaatteellista osaa yrittäen perustehtävän edessä — taistelu suurvenäläistä chauvinismia vastaan, joka on päävaara, — jättää varjoon toisen vaaran, paikallisen natsionalismin vaaran. Mutta sellainen tulkinta on syvästi virheellinen.

Politbyroon esittämän ohjelman toisessa osassa puhutaan Tasavaltojen Liiton luonnetta koskevista kysymyksistä ja eräistä Tasavaltojen Liiton Perustuslakiin tehtävistä muutoksista niinkutsutun toisen kamarin perustamisen kannalta. Minun on sanottava, että

siinä Politbyroolla on eräitä erimielisyyksiä ukrainalaisten tovereiden kanssa. Sen, mikä on esitetty Politbyroon ohjelmaluonnoksessa, on Politbyroo hyväksynyt yksimielisesti. Mutta Rakovski väittää eräitä kohtia vastaan. Se tuli näkyviin esimerkiksi Keskuskomitean täysistunnon valiokunnassa. Tästä ei ehkä olisi tarvinnut puhua, sillä tätä kysymystä ei ratkaista täällä. Minä jo selostin ohjelman tätä osaa ja sanoin, että tätä kysymystä käsitellään Keskuskomitean täysistunnon valiokunnassa ja Liiton Toimeenpanevan Keskuskomitean Puhemiehistön valiokunnassa⁷⁸. Mutta koska tätä kysymystä on kosketeltu, niin en voi sitä sivuuttaa.

Ei ole totta, että kysymys konfederatiosta ja federaatiosta on tyhjämpäiväinen kysymys. Onko se sattuma, että käsitellessään tunnettua Perustuslakuonnosta, joka hyväksyttiin Tasavaltojen Liiton edustajakokouksessa, ukrainalaiset toverit pyyhkivät siitä yli lauseen, jossa sanotaan, että tasavallat „yhtyvät yhdeksi liittovaltioksi“? Onko se sattuma ja eivätkö he sitä tehneet? Miksi he pyyhkivät pois tämän lauseen? Onko se sattuma, että vastaluonnoksessaan ukrainalaiset toverit ehdottivat, ettei Ulkomaankaupan kansankomissariaatteja ja Ulkoasiain kansankomissariaatteja yhdistettäisi, vaan siirrettäisiin ne direktiivisten luokkaan? Minkälainen yhtenäisen liittovaltio se olisi, jos jokaiselle tasavallalle jää oma Ulkoasiain kansankomissariaatti ja oma Ulkomaankaupan kansankomissariaatti? Onko se sattuma, että vastaluonnoksessaan ukrainalaiset tekivät Toimeenpanevan Keskuskomitean Puhemiehistön vallan olemattomaksi jakaessaan tuon vallan kahden kama-

rin kahden puhemiehistön kesken? Keskuskomitean täysistunnon valiokunta on merkinnyt pöytäkirjaan ja käsitellyt kaikki nämä Rakovskin korjausehdotukset ja hylännyt ne. Miksi niitä siis pitää vielä kerrata täällä? Minä pidän tätä eräiden ukrainalaisten tovereiden itsepintaisuutta haluna saada aikaan Liiton luonteen määrittämisen mielessä jotain konfederation ja federation välillä olevaa, ylipainon ollessa konfederation puolella. Mutta on kuitenkin selvää, että me emme luo konfederatiota, vaan tasavaltojen federation, yhden liittovaltion, joka yhdistää sota-, ulko-, ulkomaankaupan ja muut asiat, valtion, jonka olemassaolo ei vähennä eri tasavaltojen suvereenisuutta.

Jos meillä on Liiton kokoonpanossa Ulkoasiain kansankomissariaatti, Ulkomaankaupan kansankomissariaatti y.m. ja samanaikaisesti kaikki nämä kansankomissariaatit ovat myös Liittoon kuuluvissa tasavalloissa, niin koko Liiton esiintymistä yhtenäisenä valtiona ulkomaailman edessä ei ilmeisesti tule olemaan, sillä joko toinen taikka toinen: joko me yhdistämme nämä elimet ja esiinnyimme ulkoisen vihollisen edessä yhtenäisenä Liittona tai me emme yhdistä näitä elimiä, emme luo liittovaltiota, vaan tasavaltojen yhteenkokoutuman, ja silloin jokaisella tasavallalla täytyy olla oma rinnakkainen koneistonsa. Ajattelen, että totuus on tässä toveri Manuilskin puolella eikä Rakovskin ja Skrypnikin puolella.

Valtiollisista kysymyksistä siirryn puhtaasti konkreettisiin, käytännöllisluontoisiin kysymyksiin, jotka liittyvät osaksi Polithyroon käytännöllisiin ehdotuksiin ja osaksi niihin korjausehdotuksiin, joita käytännön-

miehet voivat täällä esittää. Politbyroon selostajana minä en sanonut enkä voinut sanoa, että Politbyroon esittämät käytännölliset ehdotukset ovat tyhjentyviä. Päinvastoin, huomautin jo heti alussa, että niissä voi olla aukkoja ja täydennykset ovat välttämättömiä. Erään tällaisen täydennyksen esittää Skrypnik ammattiliittojen suhteen. Tämä täydennysehdotus voidaan hyväksyä. Eräät toveri Mikojanin esittämät täydennykset minä myöskin hyväksyn. Korjausehdotus, joka koskee rahastoa kustannustoimintaa ja yleensä lehdistöä varten eräissä takapajulle jääneissä tasavalloissa ja alueilla, on todellakin tarpeellinen. Tämä kysymys on jäänyt huomioimatta. Huomioimatta on jäänyt myöskin kysymys kouluista eräillä alueilla ja vieläpä eräissä tasavalloissakin. Ensiasteen kouluja ei ole huomioitu valtionbudjetissa. Tämä on todellakin laininlyönti ja tällaisia laininlyönnejä voi olla kokonainen joukko. Tämän vuoksi kehoitan tovereita käytännönmiehiä, jotka puhuivat enemmän järjestöjensä tilasta ja vähemmän pyrkivät antamaan jotain konkreettista, ajattelemaan tätä ja esittämään vastaavia konkreettisia täydennyksiä, korjauksia y.m. Keskuskomitealle, joka koottuaan ne yhteen liittää ne vastaaviin kohtiin ja lähettää järjestöille.

En voi vaieten sivuuttaa erästä Grinkon ehdotusta, jossa puhutaan siitä, että olisi luotava eräitä lievennettyjä ehtoja, jotka helpottaisivat alemmalla kulttuuritasolla oleviin ja ehkä vähemmän proletaarisiin kansallisuuksiin kuuluvien paikallisten ihmisten puolueeseen pääsyä ja heidän nostamistaan sen johdaviin elimiin. Tämä ehdotus on oikea ja minun mielestäni se pitää hyväksyä.

Lopetan loppulausuntoni seuraavalla ehdotuksella: Politbyroon ohjelmaluonnos kansallisuuskysymyksestä hyväksytään perustaksi huomioiden samalla myös Trotskin korjausehdotuksen. Keskuskomiteaa kehoitetaan luokittelemaan ja ilmaisemaan ohjelman vastavissa kohdissa jo tehdyt ja mahdollisesti tehtävät käytännöllisluontoiset korjaukset. Keskuskomiteaa kehoitetaan yhden viikon sisällä painattamaan ohjelmaluonnoksen, pöytäkirjat, päätöslauselman ja selostajain jättämät tärkeimmät asiapaperit sekä lähettämään ne järjestöille. Ohjelmaluonnos hyväksytään ilman erikoisen valiokunnan muodostamista.

Minä en kajonnut kysymykseen, joka koskee kansallisuuskysymyksen valiokunnan muodostamista Keskuskomitean yhteyteen. Toverit, minä jonkunverran epäilen tällaisen elimen muodostamisen tarkoituksenmukaisuutta, ensinnäkin siksi, että tähän työhön tasavallat ja alueet eivät tietysti anna meille huomattavia työntekijöitä. Siitä olen varma. Toiseksi ajattelen, että aluekomiteat ja kansalliset Keskuskomiteat eivät suostu luovuttamaan Keskuskomitean valiokunnalle osaa oikeuksistaan työntekijöiden sijoittelemisessa. Työntekijöitä sijoitellessamme me nykyään lähetämme tavallisesti tiedusteluja aluekomiteoihin ja kansallisiin Keskuskomiteoihin. Jos on olemassa valiokunta, niin painopiste siirtyy luonnollisesti valiokuntaan. Kansallisuuskysymyksen valiokunnan ja osuustoimintakysymysten tai talonpoikaiston keskuudessa tehtävän työn valiokuntien välillä ei ole olemassa yhtäläisyyttä. Maaseututyö- ja osuustoimintavalio-kunnat laativat tavallisesti yleisiä ohjeita. Kansallisuuskysymyksessä taas ei tarvita yleisiä ohjeita, vaan konkreet-

tisten askelten suunnittelemista eri tasavalloissa ja alueilla, mitä yhteinen valiokunta ei kykene tekemään. Tuskinpa jokin valiokunta voi laatia ja hyväksyä minkäänlaisia päätöksiä esimerkiksi Ukrainan tasavaltaa varten: pari kolme henkilöä Ukrainasta ei voi korvata Ukrainan KP(b):n Keskuskomiteaa. Tämän vuoksi olenkin sitä mieltä, että valiokunta ei anna mitään oleellista. Se askel, joka täällä on ehdotettu otettavaksi, — kansallisten ainesten ottaminen Keskuskomitean tärkeimpiin osastoihin, tämä askel on mielestäni toistaiseksi täysin riittävä. Jos puolen vuoden kuluttua ei ole havaittavissa erikoista menestystä, niin silloin voidaan asettaa kysymys erikoisen valiokunnan muodostamisesta.

5. VASTAUS PUHEISIIN

kesäkuun 12 pnä

Koska päälleni karattiin (naurua), niin sallikaa minun vastata „yhden ja jakamattoman“ suhteen. Se ei ollut kukaan muu kuin Stalin, joka kansallisuuskysymystä koskevan päätöslauselman 7. kohdassa leimasi „yhden ja jakamattoman“ häpeällä. Ilmeisesti kysymys ei ole „jakamattomasta“, vaan federatiosta, kun taas ukrainalaiset tyrkyttävät meille konfederaliota. Tämä on ensimmäinen kysymys.

Toinen kysymys koskee Rakovskia. Minä toistan, olen jo sanonut sen kerran, että Neuvostojen I Yleisliittolaisessa edustajakokouksessa hyväksytyssä Perustuslaissa on sanottu, että ne ja ne tasavallat „yhtyvät yhdeksi liittovaltioksi“, — „Sosialististen Neuvostotasavaltojen Liitoksi“. Ukrainalaiset lähettivät Keskuskomiteaan vastaluonnoksensa. Siinä on sanottu: ne ja ne tasavallat „muodostavat sosialististen tasavaltojen liiton“. On heitetty pois sanat „yhtyvät yhdeksi liittovaltioksi“. Siinä on heitetty pois kolme sanaa. Miksi? Onko se sattuma? Missä siinä on federatio? Minä näen Rakovskilla konfederalismin idun jo siinä, että I edustajakokouksen hyväksymän Perustuslain

tunnetusta kohdasta hän heitti pois sanat, jotka koskevat Puhemiehistöä „ylimmän vallan käyttäjänä sessioiden välisenä aikana“, ja jakoi vallan kahden kamarin puhemiehistöjen kesken, s. o. saattoi liittovallan näennäisyydeksi. Miksi hän tämän teki? Siksi, että hän vastustaa liittovaltion aatetta, vastustaa todellista liittovaltaa. Tämä toiseksi.

Kolmanneksi — ukrainalaisten luonnoksessa Ulkoasiain kansankomissariaatteja ja Ulkomaankaupan kansankomissariaatteja ei yhdistetä, vaan siirretään yhdistettyjen luokasta direktiivisten luokkaan.

Sellaisia ovat ne kolme syytä, joiden perustalla minä näen Rakovskin ehdotuksissa konfederation idun. Mistä teillä johtuu tällainen eroavaisuus sen Perustuslain sanamuodosta, jonka myös ukrainalainen edustajisto on hyväksynyt? (Rakovski: „Oli XII edustajakokous“.)

Kuinkas se oli. XII edustajakokous hylkäsi teidän korjausehdotuksenne ja hyväksyi „tasavaltojen yhtymisen yhdeksi liittovaltioksi“.

Huomaan, että Tasavaltojen Liiton I edustajakokouksen ja puolueen XII edustajakokouksen sekä tämän neuvottelukokouksen välisenä aikana eräät ukrainalaiset toverit ovat käyneet läpi eräänlaisen kehityksen federalismista konfederalismiin. Mutta minä olen federation kannalla, siis konfederatiota vastaan, siis Rakovskin ja Skrypnikin ehdotuksia vastaan.